

Comparative Study of the Crime of Money Laundering in Iranian Law with Emphasis on the Criminal Law System of the United States

Hadi Masoudifar *

Ph.D. in Public International Law, Lecturer, Department of
Public and International Law, Faculty of Law and Political
Science, Islamic Azad University, Mashhad, Iran.

Nafise Shirazi

Master of Criminal Law and Criminology, Department of
Law, Faculty of Law and Political Science, Islamic Azad
University, Mashhad, Iran.

Abstract

Money laundering, as one of the major challenges in economic and commercial law, emerged in the 1970s, and its legal dimensions were first addressed in the federal courts of the United States in 1982. Today, the common focus of states regarding this issue is on preventing its spread and influence in the international economic-legal system. Iran's legal system, for the first time in 2007, took a serious legal approach toward this phenomenon with the adoption of the Anti-Money Laundering Law. The necessity of this discussion is to highlight the distinctions between the approaches of the U.S. and Iranian lawmakers regarding the material element of the crime of money laundering. Therefore, the main goal of this research is to conduct a comparative study between the two legal systems. It was found that the primary distinction between the two systems lies in the territorial scope of the application of legal rules. In this context, the U.S. approach focuses on combating money laundering in the international sphere, whereas Iranian lawmakers concentrate on the national jurisdiction of Iran. Furthermore, the U.S. legal system considers the crime of money laundering to be based on the element of "unusual transactions," while Iranian law does not emphasize intent to commit the crime but considers predicate offenses, such as drug trafficking, human trafficking, theft, etc., as the basis for the realization of the crime of money laundering. The research, conducted using a descriptive-analytical method and library-based studies, also shows that both legal systems share a common focus on the necessity of "transparency" and the non-intent to conceal the source of wealth as a moral element in the criminal liability for money laundering.

Keywords: money laundering, economic law, unusual transactions, transparency principle, criminal liability

Received: 02/September/2024

Accepted: 15/November/2024

eISSN: 2783-4204

ISSN: 2783-3631

مقایسه تطبیقی بزه پول شویی در حقوق ایران با تأکید بر نظام حقوق کیفری ایالات متحده آمریکا

هادی مسعودی‌فر *

دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، استادیار مدعو گروه حقوق عمومی و بین‌الملل،
دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.

نفیسه شیرازی

کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دستیار آموزشی گروه حقوق، دانشکده
حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران.

چکیده

پول‌شویی به‌عنوان یکی از چالش‌های عمده در حقوق اقتصادی و تجاری، از دهه ۱۹۷۰ شکل گرفت و ابعاد حقوقی آن برای اولین بار از سال ۱۹۸۲ در دادگاه‌های فدرال ایالات متحده آمریکا مطرح گردید. امروزه، حد مشترک دولت‌ها در قبال این موضوع بر امر پیشگیری از گسترش و نفوذ آن در نظام اقتصادی-حقوقی بین‌الملل متمرکز شده است. نظام حقوقی ایران نیز برای اولین بار از سال ۱۳۸۶ با تصویب قانون مبارزه با پول‌شویی به‌طور جدی رویکرد حقوقی خود را در قبال این پدیده شکل داده است. به ضرورت بحث اقتضا دارد که جنبه تمایز میان رویکرد قانون‌گذار ایالات متحده آمریکا و قانون‌گذار ایران در قبال رکن مادی بزه پول‌شویی نمایان گردد. بر این اساس، هدف اصلی در پژوهش حاضر بر مطالعه تطبیقی میان دو نظام حقوقی متمرکز شده است. از این رو، مشخص گردید که جنبه افتراق میان دو نظام حقوقی، اولاً بر عنصر قلمرو مکانی اعمال قاعده حقوقی استوار است که در این راستا، رویکرد ایالات متحده آمریکا بر مبارزه با پول‌شویی بر حوزه بین‌الملل استوار بوده اما قانون‌گذار ایران بر قلمرو حاکمیت ملی ایران متمرکز گردیده است؛ دوماً نظام حقوقی آمریکا بزه پول‌شویی را متوقف بر عنصر «تراکنش غیرمعمول» استوار دانسته و حال آنکه قانون‌گذار ایران بی‌آنکه بر قصد وقوع جرم تأکید داشته باشد، جرم منشأ مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق انسان، سرقت و غیره را مبنای تحقق بزه پول‌شویی لحاظ نموده است. همچنین، در این پژوهش که به روش توصیفی-تحلیلی همراه با بهره‌مندی از مطالعات کتابخانه‌ای صورت پذیرفته است، مشخص شد که نقطه اشتراک دو نظام حقوقی بر لزوم رعایت «اصل شفافیت» و عدم اراده بر پنهان‌سازی منشأ سرمایه در حقوق اقتصادی به‌عنوان عنصر معنوی رد مسئولیت کیفری در بزه پول‌شویی متمرکز است.

کلیدواژه‌ها: پول‌شویی، حقوق اقتصادی، تراکنش غیرمعمول، اصل شفافیت، مسئولیت کیفری

مقدمه

در دوران کنونی، حجم عملیات پول‌شویی^۱ بیش از دو تریلیون دلار در سال برآورد می‌شود و به‌عنوان چالشی فراگیر، امکان رشد اقتصادی یکپارچه و فراگیر کشورها را با تهدید جدی روبه‌رو ساخته است. در ایالات متحده آمریکا، «شبکه اجرای جرائم مالی»^۲، تنها مرجع اصلی دولتی بوده که بر اجرای قانون رازداری بانکی^۳ نظارت می‌کند و مقررات اصلی آن در مورد پول‌شویی و شناسایی روش‌های مرتبط با آن است. به لحاظ تکنیکی، هنگامی که پول وارد شبکه مالی می‌شود، تشخیص منشأ آن تقریباً غیرممکن است. به همین دلیل، خواستگاه حقوقی مشترک در بین کشورها برای مبارزه یا کنترل جرم پول‌شویی بر نظام «حقوق کیفری اقتصادی»^۴ متمرکز گردیده است. با این حال، برخی از روش‌های پیشگیری در ایالات متحده آمریکا از طریق سیاست‌های ضد پول‌شویی موسوم به AML و سیاست‌های «امنیت مالی مشتری» توانسته است تا حد چشمگیری از گسترش جرم پول‌شویی جلوگیری نماید.

در کشور ایران از سال ۱۳۸۶ با تصویب قانون مبارزه با پول‌شویی، جریان پیشگیری و کاهش آثار سوء فعالیت مجرمانه در این حوزه به‌طور جدی پیگیری شده است. نکته قابل تأمل آن است که با تصویب این قانون در ایران مشخص گردید که حاکمیت در این کشور، تهدید جدی پول‌شویی را درک نموده و آن را در ردیف جرائم کیفری خود قرار داده است. با این حال، ضرورت بحث اقتضا دارد که عنصر اساسی جرم پول‌شویی و روش‌های کنترل آن در نظام حقوقی ایران و ایالات متحده آمریکا مورد ارزیابی و بررسی تطبیقی قرار گرفته تا نقاط اشتراک و یا افتراق آن دو در عملیات بانکداری و حقوقی دو کشور مورد شناسایی قرار گیرد. در بحث این ارتباط، هدف اصلی پژوهش حاضر عبارت است از مطالعه تطبیقی در خصوص ماهیت‌شناسی بزه پول‌شویی در نظام حقوقی ایران و ایالات متحده آمریکا. با این حال، به نظر می‌رسد اساساً تفاوت بین حقوق این دو کشور در خصوص پول‌شویی، از تمایز ماهوی میان نظام حقوق «نوشته» و «کامن لا» نشئت می‌گیرد. نظام حقوق نوشته مانند نظام حقوقی ایران و فرانسه در تکوین حقوقی جرم پول‌شویی، تمرکز اصلی را بر «منشأ» وقوع جرم و رکن مادی آن استوار می‌داند در حالی که در نظام حقوق کامن لا، تأکید اصلی بر «نتیجه» حاصل از وقوع جرم پول‌شویی و آثار آن در نظام حقوق اقتصادی جامعه متمرکز است. دلیل اصلی چنین رویکردی، عدم امکان شناسایی منشأ اولیه است؛ به همین دلیل، جرم پول‌شویی در کامن لا بر نتیجه متمرکز است. توضیح آنکه دادگاه اقدام قضایی را بر سرمایه حاصل از پول‌شویی اعمال می‌دارد. به همین دلیل، سرمایه حاصل از پول‌شویی، امکان تزریق به جریان مالی جدید را از دست داده و توسط نظام حقوق بانکی مسدود می‌گردد. با این توضیح در پژوهش حاضر که به شیوه توصیفی-تحلیلی تنظیم می‌شود، با توجه به مرحله‌ای بودن جرم پول‌شویی، سؤال اصلی تحقیق بر این امر متمرکز است که جنبه تمایز میان دو نظام حقوقی ایران و ایالات متحده آمریکا در قبال رکن مادی بزه پول‌شویی بر چه امری استوار بوده و از سوی دیگر، رویکرد مشترک دو نظام حقوقی در خصوص پیشگیری یا کاهش بزه پول‌شویی بر چه عنصری متمرکز است؟ قبل از آغاز بحث لازم است درک خود را از مفهوم پول‌شویی بیان نماییم. اگرچه ریشه تاریخی بزه پول‌شویی به اقدامات "ال کاپون" از رهبران مشهور مافیا در جریان تزریق وجوه حاصل از سرقت و قاچاق مواد مخدر به رختشوی‌خانه‌های متعلق به خود به صورت مخفی بازمی‌گردد اما واژه پول‌شویی برای اولین بار به وسیله محققان در جریان پرونده موسوم به واترگیت در دهه ۱۹۷۰ میلادی مورد استفاده قرار گرفت و سپس به صورت بین‌المللی مقبولیت عام یافت (شریفی، ۱۳۸۵). مطابق تعریف قانون جزای فرانسه (مصوب ۱۹۹۳ میلادی) در ماده ۱-۳۲۴ مقرر داشته است:

1. money laundering
2. financial crime enforcement network
3. bank secrecy act
4. economic criminal law

«پول‌شویی عبارت است از اقدام به تسهیل با هر وسیله‌ای، به موجه‌سازی دروغین ریشه اموال یا درآمدهای مرتکب یک جنایت یا جناحه که منجر به فراهم‌سازی نفع مستقیم یا غیرمستقیم برای وی شود» (گودرزی و مقدادی، ۱۳۸۶، ص ۲۳۴). جنبه نوآورانه بودن تحقیق از آن منظر حائز اهمیت بوده که مشخصاً تاکنون رویکرد دو نظام حقوق ایران و ایالات متحده آمریکا در خصوص پول‌شویی مورد ارزیابی قرار نگرفته است؛ به همین دلیل، می‌توان آوردهای این پژوهش را در حوزه مطالعات حقوق جزای اقتصادی، به‌ویژه در خصوص رویکردشناسی دو نظام حقوقی نوشته و کامن‌لا، مورد استفاده و ارزیابی قرار داد.

۱- تشکیل پول‌شویی

جریان پول‌شویی، یک فرآیند چندمرحله‌ای است که معمولاً عوامل مختلفی در تحقق آن نقش دارند. با اینکه پنهان کردن و ایجاد اختلاط پول‌های به‌دست آمده «غیرقانونی» در سیستم مالی «قانونی و یا شبه‌قانونی» یک تعریف ساده از پول‌شویی است، بااین حال شبکه اجرای جرائم مالی در دولت ایالات متحده آمریکا، پول‌شویی را به‌عنوان عمل «پنهان کردن» دارایی‌های مالی تعریف می‌کند تا بتوان از این طریق بدون شناسایی علل تشکیل غیرقانونی دارایی، محصول و تجمیع آن دارایی را مبنای تحقق بزه پول‌شویی قرار داد.^۱ دارایی‌های مالی، دارایی‌های بسیار نقدشونده مانند پول نقد، کارت‌های هدیه، سهام و اوراق قرضه هستند (Tretina & Curry, 2022).

مفهوم پنهان کردن و اختلاط پول به‌دست آمده غیرقانونی در سیستم مالی از قدمتی حداقل ۲۰۰۰ ساله برخوردار است (Seagrave, 1995). در آن زمان، دولت‌های منطقه‌ای در چین، تجارت را ممنوع اعلام کردند و بازرگانان چینی که از تجارت در آمد کسب کرده بودند، برای جلوگیری از دستگیری‌شان درآمدهای خود را مخفی نموده و یا با درآمدهای دیگر تلفیق می‌نمودند. پول‌شویی در درجه اول با پنهان کردن دارایی‌هایی آغاز می‌گردد که امکان تبدیل به پول نقد را داشته باشند و لزوماً دارایی‌های شخصی یا عینی را شامل نمی‌شود (Albrecht et al., 2019). در حقیقت، اموال شخصی و غیرمنقول ممکن است به‌عنوان ابزاری جهت پول‌شویی و روشی برای پنهان‌سازی پول نقد یا معادل آن به کار روند اما دارایی‌هایی نیستند که پنهان شوند. در اینجا، این سؤال مهم مطرح می‌شود که ابزار پول‌شویی چگونه عمل می‌کند و آیا مشاغل به‌عنوان یکی از مظاهر عملیات مالی اشخاص می‌توانند به‌عنوان وسیله پول‌شویی شناخته شوند یا مجدداً اشخاص هستند که متولی و اعمال‌کننده پول‌شویی محسوب می‌گردند؟ در پاسخ باید گفت، اگرچه مشاغل مختلف، دارایی‌ها را در دفاتر خود ثبت می‌کنند اما درنهایت، این افراد و گروه‌های مشاغل هستند که دارایی‌های مالی را شست‌وشو می‌دهند، نه کسب‌وکارها. با تمرکز بر عنصر «منشأ»، پول‌شویی عبارت است از مخفی کردن منشأ اصلی اموال ناشی از جرم با تبدیل آن به اموال به‌ظاهر قانونی (میرمحمد صادقی، ۱۳۷۷، ص ۳۳۲). در خصوص تشکیل بزه پول‌شویی، دو دیدگاه در مطرح است؛ اول آنکه ما جرم منشأ را که به تولید سرمایه یا ثروت نقد منجر شده است، نقطه آغازین بزه پول‌شویی در نظر بگیریم زیرا تا زمانی که فرضاً سرمایه‌ای از فرآیند قاچاق مواد مخدر حاصل نشود، نمی‌توان انتظار جریان پول‌شویی را دنبال نمود. در این فرض، ما دیگر به‌تنهایی با مسئله پول‌شویی روبه‌رو نبوده بلکه مسئله به قلمرو تعدد جرم وارد خواهد شد. دوم آنکه بدون در نظر گرفتن جرم منشأ که به تولید ثروت و سرمایه ختم شده باشد، جریان تقسیم سرمایه به وجوه نقد جهت جایگذاری در حساب‌های متعدد را با هدف اختلاط با سرمایه مشروع به‌عنوان منشأ یا نقطه آغاز جریان پول‌شویی لحاظ بداریم. به نظر می‌رسد که فرض دوم با منطق بزه‌شناسی در خصوص آغاز به جرم پول‌شویی نزدیک‌تر باشد زیرا مرتکبان پول‌شویی، اهداف مختلفی را از این

1. fincen, n.d.f., para. 1

اقدام خود دنبال می‌کنند که جلوگیری از کشف جرم منشأ، فرار از مالیات و درنهایت، بهره‌برداری از عواید در سازمان‌دهی جرائم اقتصادی دیگر، از جمله آن‌هاست (باقرزاده، ۱۳۸۳، ص ۳۲).
با در نظر گرفتن فرض دوم در بالا، مراحل تحقق مادی یا شکلی بزه پول‌شویی به سه مرحله تقسیم می‌گردد؛ جایگذاری، لایه‌چینی و یکپارچه‌سازی (Schneider & Windischbauer, 2008).

۱-۱- جایگذاری

مرحله جایگذاری را می‌توان مهم‌ترین مرحله جهت مبارزه یا پیشگیری از وقوع بزه پول‌شویی دانست. در نظام حقوق آمریکا، فرآیند پول‌شویی ابتدا از طریق تزریق پول به سیستم مالی و بانکی آغاز می‌شود. نمونه‌ای از این امر را می‌توان در «واریز ارز به حساب‌های بانکی در خارج از کشور» مشاهده نمود. هدف از این روش آن است که سرمایه وارد شده به جریان بانکی به عنوان درآمد حاصل از تجارت خارجی ارزیابی گردد و از طرف دیگر، تابع قوانین نظارتی کشوری باشد که در آن تراکنش بانکی صورت پذیرفته است. معمولاً در مرحله جایگذاری، سرمایه حاصل از منشأ مجرمانه توسط افراد متعدد با مقادیر اندک وارد جریان واریز و برداشت بانکی می‌شود تا از آن طریق، منشأ اصلی سرمایه جاری نامشخص باشد. فرد مرتکب به عمل پول‌شویی، خود مستقیماً در جریان واریز یا برداشت قرار نداشته و عملاً جریان تراکنش را به وسیله افرادی دیگر با موضوعات متنوع دنبال می‌نماید.

۱-۲- لایه‌چینی

در فرآیند پول‌شویی بایستی سرمایه لایه‌لایه شود تا منشأ آن پنهان گردد. این امر معمولاً از طریق تراکنش‌های متعدد به همراه واسطه‌ها و تراکنش‌های بین حساب‌های مختلف در مکان‌های مختلف انجام می‌شود. هدف از لایه‌بندی وجوه، سردرگمی هرگونه تحقیقات جنایی از طریق پیچیده کردن مسیر حسابرسی و غیرممکن‌سازی ردیابی این پول است. در این مرحله است که در بانک‌ها و مؤسسه‌های مالی اعتباری، معاملات در لایه‌های پیچیده‌ای شکل می‌گیرد و نقل و انتقالات چندگانه به منظور مبهم و مخفی‌سازی ارتباط وجوه تزریق شده به بانک‌ها و مؤسسات با جرم منشأ شکل می‌گیرد، مثل تبدیل به اوراق بهادار، سهام سرمایه و چک‌های مسافرتی (میردهقان، ۱۳۹۵، ص ۱۸).

۱-۳- یکپارچه‌سازی

در مرحله سوم، پول باید یکپارچه شده و به طور قانونی به مجرم بازگردانده شود تا او بتواند از آن استفاده کند؛ بنابراین، در مرحله سوم شاهد قانونی‌سازی وجوهی هستیم که از یک منشأ غیرقانونی حاصل شده است. این مرحله ممکن است شامل تبدیل پول به دارایی‌هایی مانند املاک، آثار هنری، جواهرات و غیره باشد. مرحله ادغام، تعیین اینکه آیا پول به طور قانونی یا غیرقانونی بدون "اسناد مناسب به عنوان شواهد مراحل قبلی به دست آمده است" را بسیار دشوار می‌کند (Šarkauskaitė, 2023, p. 16). بر مبنای این مرحله است که پول و سرمایه نامشروع وارد فعالیت‌های اقتصادی مشروع و قانونی می‌گردد، همه دارایی‌های مشروع و غیر مشروع ادغام شده و شکل قانونی می‌یابد (گرایلی، ۱۳۸۹، ص ۴۴).

۲- مکانیسم حقوقی پیش‌دارنده از پول‌شویی در نظام حقوقی ایالات متحده آمریکا

پس از اینکه جرائم سازمان‌یافته در ایالات متحده به کانون اصلی رسانه‌ها در دهه ۱۹۶۰ تبدیل شد، شکل‌گیری مقررات پیش‌دارنده یا مقابله‌کننده با جرم پول‌شویی به سرعت گسترش یافت و با مقررات نوینی همراه گردید. بسیاری از شرکت‌ها و تشکیلات تجاری در ایالت‌های این کشور برای فرار از پرداخت مالیات، درآمدهای خود را از دولت

مخفی می‌کردند. در ۱۵ اکتبر ۱۹۷۰، رئیس‌جمهور ایالات متحده آمریکا، نیکسون، قانون کنترل جرائم سازمان‌یافته در سال ۱۹۷۰ را امضاء کرد که هدف آن، "حذف نفوذ جنایات سازمان‌یافته و دزدی از دایره شمول عملیات مشروع در تجارت بین‌ایالتی" بود. درحالی‌که این اقدام برای کاهش یا حذف جرائم سازمان‌یافته از فعالیت‌های اقتصادی و تجاری مشروع بود اما به این موضوع نمی‌پرداخت که چگونه نهادهای قانونی می‌توانند جرائم سازمان‌یافته را از انتقال پول و اعتبارات مالی مشروع متمایز نمایند؛ بنابراین، در ۲۶ اکتبر ۱۹۷۰، نیکسون اولین قانون مبارزه با پول‌شویی را امضاء کرد.^۱ به دلیل اجتناب مجرمان از گزارش پول به دست آمده غیرقانونی به سیستم خدمات درآمد داخلی، دولت ایالات متحده در حال حاضر پول‌شویی را به عنوان تقلب مالیاتی طبقه‌بندی می‌کند. اگرچه ایالات متحده برای مبارزه با پول‌شویی به احزاب و مقررات و نیز تکنیک‌های پیشگیری و شناسایی مختلف متکی است اما همچنان تهدیدات و آسیب‌پذیری‌های بین‌المللی و داخلی پابرجاست. به دلیل ارتباط مستقیم پول‌شویی با تجارت در سطح بین‌المللی، ایجاد نظم مالی پیش‌دارنده در سطح جهانی به عنوان یک نیاز اساسی مطرح شد. به همین دلیل، از زمان تأسیس گروه ویژه اقدام مالی^۲، ۱۶۶ واحد اطلاعات مالی (FIU) در سطح بین‌المللی ظهور کرده‌اند و اطلاعات مالی را از طریق گروه آگمونت^۳ (یک پلتفرم اشتراک‌گذاری جهانی)، توزیع می‌نمایند (Lagerwaard & Goede, 2023). ایالات متحده آمریکا به واسطه همین جریان بین‌المللی پیش‌دارنده، قانون رازداری بانکی و مقررات مربوطه را به اجرا می‌گذارد.

مهم‌ترین ویژگی جریان حقوقی مبارزه با پول‌شویی در ایالات متحده آمریکا، شاخصه «بین‌المللی دانستن» بزه پول‌شویی است. از این رو، جریان جهانی‌سازی مبارزه با پول‌شویی، یکی از اصول بنیادین برای دولت ایالات متحده محسوب می‌گردد. منطق بین‌المللی دانستن پول‌شویی از آنجایی شکل می‌گیرد که ماهیت تجارت و کسب درآمد نامشروع به ضرورت نقل و انتقال فراملی ثروت و اندوخته مرتبط است؛ توضیح آنکه بهترین و سریع‌ترین روش برای لایه‌چینی آن است که بخش عمده‌ای از سرمایه یا ثروت نامشروع از دایره نظارت شبکه ملی بانکی کشور مبدأ، خارج شده و به قلمرو مالی و اسنادی کشور یا کشورهای دیگر وارد گردد تا امکان شناسایی آن به حداقل ممکن برسد. به همین دلیل است که باندهای تبهکار، عرصه فعالیت خود را به حوزه تجارت بین‌الملل وارد نموده و از شبکه‌های مالی فراحاکمیتی حمایت می‌کنند. بدین ترتیب، جریان بین‌المللی شدن جرم پول‌شویی از نگرش موجود در حقوق جزای بین‌الملل وارد حقوق داخلی ایالات متحده آمریکا شده است. این پدیده به عنوان جرم در دهه ۱۹۸۰ میلادی به‌ویژه در مورد عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر و داروهای روان‌گردان، مورد توجه کشورهای غربی به‌ویژه ایالات متحده قرار گرفت. از این رو، پول‌شویی از معدود جرائمی است که برخلاف روند متعارف سیر تکاملی جرائم و تکوین آن‌ها، از حقوق جزای بین‌الملل به حقوق داخلی راه پیدا کرده است (بهرام چوبین، ۱۳۹۰، ص ۴۲). با این وصف، در ادامه سازوکار قوانین و مقررات ایالات متحده آمریکا در فرآیند مبارزه با پول‌شویی را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

۱-۲- گروه ویژه اقدام مالی

گروه ویژه اقدام مالی از اجلاس گروه هفت موسوم به G7 شکل گرفت. این گروه، نتیجه اجلاسی است که از ۱۴ ژوئیه تا ۱۶ ژوئیه ۱۹۸۹ با حضور رهبران ایالات متحده، بریتانیا، کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا و ژاپن تشکیل شد و در آن، رهبران کشورها تلاش کردند یک کارگروه اقدام مالی از کشورهای اجلاس و سایر کشورهای ذینفع از تجارت بین‌الملل را برای مبارزه با پول‌شویی با ارائه راهنمایی و نظارت بر مؤسسات مالی ایجاد نمایند (اعلامیه اقتصادی، ۱۹۸۹). گروه ویژه اقدام مالی (FATF)، توصیه‌هایی را ارائه می‌دهد که به واسطه آن‌ها می‌توان روابط اقتصادی بین اشخاص،

۱. برای مطالعه بیشتر: تاریخچه ضد پول‌شویی، ۲۰۲۲

2. financial action task
3. Egmont

اعم از حقیقی یا حقوقی را بیش‌ازپیش شفاف و برگرفته از معیارهای تجارت به دور از پول‌شویی لحاظ نمود (Jin, 2021). علاوه بر این، گروه ویژه اقدام مالی برای کشورهای که شاخصه‌های مبارزه با پول‌شویی در آن‌ها با ضعف و ایراد همراه است، به ارائه مشاوره و تشکیل کارگروه‌های ترمیمی در بانک مرکزی مبادرت می‌ورزد تا به صورت تدریجی، فرآیند پیشگیری از ورود سرمایه‌های نامشروع به جریان داد و ستد ملی و فراملی آن‌ها کاهش یافته و به حداقل برسد. گروه ویژه اقدام مالی به عنوان یک نهاد تقویت‌کننده اقتصاد سیاسی بین‌الملل نیز شناخته می‌شود زیرا توانایی مجرمین در جمع‌آوری سرمایه‌های آلوده و مشروعیت‌بخشی به آن‌ها، حتی می‌تواند ساختار حکومت را متأثر و متزلزل نماید، سبب ایجاد اختلال و بی‌ثباتی در سیستم اقتصادی ممالک گردد، نهادهای مالی را که برای رشد اقتصادی یک کشور حیاتی هستند، با اضمحلال روبه‌رو کند، باعث نوسانات شدید و تغییر جهت در سرمایه‌گذاری شود و امنیت ملی را تضعیف گرداند (شفیعی و دیلمی، ۱۳۸۸، ص ۱۳۸). یکی از وظایف اساسی گروه ویژه اقدام مالی، ارائه گزارش‌هایی به اعضا به سفارش شرکت‌ها جهت توسعه تجارت با کشورهایی است که احتمال پول‌شویی در آنجا در سطح بالایی قرار دارد و در این مسیر، ۲۹ کشور را که مرکزیت مالی قاره اروپا، شمال و جنوب آمریکا و آسیا را به عهده دارند، به انضمام کمیسیون اقتصادی اروپا و شورای همکاری خلیج فارس در بر می‌گیرد.

در جریان حجم پول‌شویی نایستی به راحتی از نقش ارزهای رمزنگاری‌شده (مانند بیت‌وین، اتریوم و سایر سکه‌های دیجیتال) در فرآیند پول‌شویی عبور نمود. کارشناسان پیش‌بینی کرده‌اند که پول‌شویی به واسطه رمزارزها رو به افزایش بوده و این وضعیت در حالی است که حجم پول‌شویی به وسیله رمزارزها در سال ۲۰۱۸ به ۱٫۵ میلیارد دلار رسیده است. در ژوئن سال ۲۰۱۹، آژانس جمع‌آوری داده برای ارز رمز پایه، گزارش داده است که ۷۶۱ میلیون دلار قبلاً پول‌شویی شده است و تأثیر ارز رمزنگاری‌شده در این فرآیند نسبت به سال ۲۰۱۷ که جریان پول‌شویی تنها ۲۶۶ میلیون دلار بوده، تقریباً با نسبت سه برابری منجر به افزایش پول‌شویی شده است.^۱

۲-۲- شبکه اجرای جرائم مالی^۲

در دهه ۱۹۹۰، قاچاق مواد مخدر، اسلحه و سایر جرائم حوزه امنیت علیه ایالات متحده، هدف اصلی تلاش‌های اطلاعاتی این کشور بود. به دلیل تفسیر موسع از امنیت اقتصادی، این کشور مبانی نظارت بر اموال و اشخاص را با مقیدسازی به وسیله معیارهای امنیت ملی روبه‌رو ساخته است. گرایش نظام حقوقی ایالات متحده آمریکا به تخصیص پول‌شویی ذیل جرائم مربوط به فرار مالیاتی بوده است و به دلیل فقدان تحلیل اطلاعات کافی در مورد آسیب‌پذیری‌ها و تهدیدات مالی و نبود «منابع برای حمایت از تحقیقات مالی»، ایالات متحده، «شبکه اجرای جرائم مالی» را زیر نظر وزارت خزانهداری با هدف محافظت از سیستم مالی در برابر استفاده غیرقانونی از ارزش‌های اقتصادی، مبارزه با پول‌شویی و حمایت از امنیت ملی از طریق جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و انتشار اطلاعات مالی ایجاد نمود. بر اساس این هدف‌گذاری، قانون «گزارش داد و ستد ارز و تراکنش‌های مالی» در سال ۱۹۷۰ به مرحله اجرا درآمد که هدف اصلی آن، «پیگیری جریان پول» است. در سال ۲۰۲۰، کنسرسیوم بین‌المللی «روزنامه‌نگاران تحقیقاتی»، تعداد زیادی از اسناد شبکه اجرای جرائم مالی را منتشر کرد که جزئیات تراکنش‌های مختلف و فعالیت‌های مشکوک را طی دو دهه نشان می‌داد (Lopez et al., 2023). بررسی‌های آتی اسناد نشان داد که بسیاری از شرکت‌ها جریان ثبت داد و ستدها و تجارت‌های ملی و فراملی را ثبت ننموده‌اند که این امر منجر به افزایش فرآیند پول‌شویی در این کشور شده است؛ بنابراین، علی‌رغم تلاش‌های شبکه اجرای جرائم مالی، عموم مردم جامعه به‌روز بودن مقررات ضد پول‌شویی را

1. CEO, GL Analytic and President, 2018

2. financial crimes enforcement network

به‌طورجدی یک ضرورت دانسته‌اند. به تبع آن، افکار عمومی بر این باورند که آن‌ها اطلاعات زیادی دریافت می‌کنند و قادر به تعیین دقیق فعالیت‌های مشکوک واقعی نیستند (Colin, 2020).

۳-۲- قانون گزارش‌دهی ارز و معاملات خارجی مصوب ۱۹۷۰^۱

در سال ۱۹۷۰، در تلاش برای مبارزه با «تأمین مالی جرائم سازمان‌یافته»، قانون گزارش‌دهی ارز و معاملات خارجی در ایالات متحده آمریکا تصویب شد. این قانون همراه با اصلاحات، سایر اساسنامه‌ها و هر موضوع مرتبط با آن به‌عنوان قانون اسرار بانکی^۲ نامیده شده است. این قانون از مؤسسات مالی ایالات متحده، سازمان‌های دولتی، اداره مبارزه با مواد مخدر (DEA) و اداره تحقیقات فدرال (FBI) می‌خواهد تا همکاری‌های لازم را در فرآیند مبارزه با پول‌شویی مبذول دارند. مؤسسات مالی موظف‌اند تراکنش‌های روزانه بیش از ۱۰,۰۰۰ دلار (گزارش‌های معاملات ارزی) و هرگونه فعالیت‌های مشکوک را که ممکن است منجر به پول‌شویی، فرار مالیاتی یا سایر فعالیت‌های غیرقانونی شود، گزارش نمایند. علاوه بر این، این مؤسسات ملزم به ایجاد یک برنامه ضد پول‌شویی / مقابله با تأمین مالی تروریسم^۳ (CFT) هستند. عدم رعایت این قانون ممکن است منجر به دعاوی و تحقیقات بعدی شود. از هنگامی که قانون گزارش‌دهی ارز و معاملات خارجی مصوب به اجرا درآمده است، به سازمان‌های مجری قانون اجازه داده می‌شود تا میلیون‌ها دلار دارایی و پول نقد از منابع غیرقانونی را تحت تعقیب قرار دهند و توقیف نمایند. این دسته از اطلاعات آژانس‌های مستقر در سطح ایالات تا آژانس‌های سطح ملی برای ادامه تحقیقات مورد استفاده قرار می‌گیرند. باین حال، برخی از نقاط ضعف مرتبط با عملکرد این سازوکار قانونی وجود دارد که می‌توان به سطح کنترل داخلی، فقدان اسناد و مدارک دقیق اشاره نمود (Pogach, 2016). این در حالی است که هنگام نظارت بر تراکنش‌ها و گزارش فعالیت‌های مشکوک، بسیاری از مؤسسات مالی «بیشتر از سیستم‌های نظارتی خود توسعه یافته و یا فعالیت نموده‌اند». بزرگ‌ترین تلاش در ایالات متحده از زمان قانون ارز و معاملات خارجی در سال ۱۹۷۰ تا امروز، تشکیل قانون مبارزه با پول‌شویی سال ۲۰۲۰ میلادی است که با هدف تقویت مقررات ضد پول‌شویی و کشف فعالیت‌های جرم مالی به تصویب رسیده و اجرا می‌گردد. این قانون، الزامات شفافیت جدیدی را برای شرکت‌های دولتی و خصوصی ایجاد نموده است که در این زمینه می‌توان به قانون شفافیت شرکتی (۲۰۲۱) اشاره نمود که بررسی چارچوب نظارتی سخت‌گیرانه و پایدار را الزامی کرده و فرآیند مشارکت‌های ضد پول‌شویی در داخل و عرصه بین‌المللی را تشویق می‌نماید.

یکی دیگر از اقدامات قانون‌گذاری ایالات متحده آمریکا، تصویب قانون شفافیت شرکتی به سال ۲۰۲۱ است. قانون شفافیت شرکتی موسوم به CTA که در سال ۲۰۲۱ توسط کنگره ایالات متحده تصویب شد، مقرر می‌نماید که از اول ژانویه ۲۰۲۴، کسب‌وکارهای کوچک باید اطلاعات مالکیت افرادی را که «مالکیت سودمند شرکت» را دارند، افشا نمایند. مالکیت سودمند یعنی سهم مالکیت هر فردی که حداقل ۲۵ درصد از شرکت را در اختیار داشته و یا کنترل قابل توجهی بر تصمیمات شرکت داشته باشد. همچنین، هر کسب‌وکاری که با ثبت سند نزد وزارت امور خارجه ایالات متحده آمریکا یا دفاتر دولتی مشابه ایجاد می‌شود، ملزم به ارائه اطلاعات مالکیت سودمند (BOI) است.

۳- ساختار حقوقی بزه پول‌شویی در حقوق ایران

در حقوق ایران به‌موجب ماده ۲ قانون مبارزه با پول‌شویی مصوب سال ۱۳۸۶ و اصلاحی مقرر در سال ۱۳۹۷، جرم پول‌شویی در سه جزء زیر مورد تعریف قرار گرفته است:

1. currency and foreign transactions reporting act of 1970
2. the bank secrecy act
3. countering the finance of terrorism

الف. تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از ارتکاب جرائم با علم به منشأ مجرمانه آن.
ب. تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان یا کتمان‌سازی منشأ مجرمانه آن با علم به اینکه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از جرم منشأ به‌نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نشود.
ت. پنهان یا کتمان‌سازی منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جایی یا مالکیت عوایدی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد.

در حقوق ایران، بنیان اصلی بزه پول‌شویی بر امر «نامشروع بودن» اموال استوار است؛ بنابراین، مالی که به‌صورت مشروع حاصل شده باشد، از قلمرو اتهام بزه پول‌شویی خارج خواهد بود. به لحاظ فقهی، جرم پول‌شویی در قلمرو مجازات تعزیر قرار می‌گیرد و از باب سبب، منشأ جرائم مرتبط با پول‌شویی را می‌توان در قاچاق مواد مخدر، ساخت و تهیه و فروش مشروبات الکلی، قاچاق کالا و ارز، رانت‌خواری، اخاذی، آدم‌ربایی، دأثر کردن مراکز فساد و فحشاء، اختلاس و ارتشاء، کلاه‌برداری، فعالیت‌های خرابکارانه (تروریستی)، تقلب در امور مالی، ثروت و درآمدهای ناشی از فرار مالیاتی، منابع جاسوسی، گروگان‌گیری، قمار، سرقت، قاچاق کالا و عتیقه و آثار باستانی خلاصه نمود (خسروی، ۱۳۹۲، ص ۱۷۱). با این حال، در کشور ایران قبل از تصویب قانون مبارزه با پول‌شویی در سال ۱۳۸۶، برخی از قوانین به موضوع اموال نامشروع و مجازات مربوطه پرداخته بودند که از آن قبیل می‌توان قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۶۷، قانون مجازات اخلاک‌گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹، قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۷۲ و قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاه‌برداری مصوب ۱۳۶۷ را نام برد. سرانجام با تصویب قانون مبارزه با پول‌شویی، این پدیده نوپدید در سال ۱۳۸۶ به‌عنوان جرمی مستقل با مجازاتی معین شناخته شد.

با توجه به اینکه یکی از مقدمات ضروری عنصر مادی هر جرمی، رفتار شخص مجرم است که بر حسب طبیعت و اقتضای انجام هر جرم، قانون‌گذار آن را توصیف کرده و با قید مجازات منع می‌کند (اردبیلی، ۱۳۸۴، ص ۲۰۹)، مبنای جرم پول‌شویی در نظام حقوقی ایران بر «مرتکب» یا عمل وی مستقر است. این در حالی است که در نظام حقوقی ایالات متحده آمریکا، شناسایی بزه پول‌شویی بر «اثر عمل فاعل» متمرکز است. بر همین اساس، در نظام حقوقی ایران، مبنای مسئولیت کیفری بزه پول‌شویی بر تئوری «مسئولیت محض» استوار است.

در نظام حقوقی ایران، چنانچه دادستان ثابت کند مال به‌صورت نامشروع یا غیرقانونی به دست آمده است، باید توقیف شود بر این اساس: «دولت مسئولیت دارد تمام اموال انباشته‌شده از طریق ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوءاستفاده از موقوفات، سوءاستفاده از قراردادهای و معاملات دولتی، فروش اراضی غیر زیر کشت و سایر منابع مشمول مالکیت عمومی، بهره‌برداری از مراکز فساد و غیره را مصادره نموده و وسایل و منابع آن را به صاحب امر برگرداند» و چنانچه مالک اصلی آن معین نباشد، بایستی به خزانه دولت واگذار گردد. در قوانین مصوب قبل یا بعد از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، قوانین به نامشروع بودن اموال به‌دست آمده اشاره دارند. ماده ۶۶۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵، رسیدگی به عواید ناشی از سرقت را جرم‌انگاری کرده و ماده ۱۱۹ قانون مجازات اسلامی نیز کسب درآمدهای حاصل از اختلاس را جرم در نظر گرفته است.

یکی دیگر از مؤلفه‌های مهم در نظام حقوقی ایران در خصوص بزه پول‌شویی، علاوه بر عنصر «عامل» بر عواید حاصل از جرم استوار گردیده است. بر اساس ماده ۳ قانون مبارزه با پول‌شویی: «عواید حاصل از ارتکاب جرم عبارت است از هر گونه اموال یا منفعی که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت‌های مجرمانه به دست آمده باشد». طبق ماده ۹ و تبصره‌های آن: «اشخاصی که به جرم پول‌شویی مبادرت می‌کنند، علاوه بر مسترد کردن دارایی‌ها و عواید حاصله از جرم شامل اصل دارایی‌ها و سود حاصل از آن (و در صورت عدم وجود معادل آن)، بزه‌کار به جزای نقدی معادل

یک‌چهارم ارزش عواید حاصل از جرم که باید به حساب درآمدهای عمومی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز شود، محکوم می‌شود». با این حال، ذکر موارد ذیل در خصوص نتایج حقوقی حاصل از بزه پول‌شویی حائز اهمیت است:

۱. در صورتی که وجوه حاصله تبدیل به مال دیگری شده باشد، اموال مذکور توقیف می‌شود.
۲. دستور توقیف دارایی‌ها و سود حاصل از آن در صورتی قابل صدور و اعمال است که متهم مشمول این حکم در جرائم منشأ نشده باشد.
۳. در صورتی که مرتکبین جرائم منشأ علاوه بر محکومیت به جرم ارتكابی، مرتکب پول‌شویی نیز شوند، مشمول مجازات مقرر در این قانون خواهند بود. ملاحظه می‌شود که در قانون ایران بر مصادره عواید حاصل از جرم تأکید شده است.

۱-۳- عنصر اساسی بزه پول‌شویی در نظام حقوقی ایران

همان‌طور که پیش‌تر از این بیان شد، عنصر اساسی در بزه پول‌شویی در نظام حقوقی ایران بر رفتار «عامل» استوار است. رفتار در این جرم، مجموعه اقداماتی است که بر روی عایدات ناشی از جرم اولیه انجام می‌گیرد تا از دید مأموران عدالت کیفری مخفی بماند و آن عایدات مشروع جلوه کند (باقرزاده، ۱۳۸۸، ص ۳۱). این در حالی است که کنوانسیون پالرمو به سال ۲۰۰۰ میلادی در ماده ۶ و کنوانسیون مردا/ مربوط به سال ۲۰۰۳ در ماده ۲۳، اقدام به عمل پول‌شویی را شامل رفتار تبدیل، تصاحب و انتقال منافع حاصل از جرم دانسته‌اند. برخلاف نظام حقوقی ایالات متحده آمریکا که مسئله مبارزه با پول‌شویی را بر محوریت داد و ستد بین‌المللی و تجارت فراملی استوار دانسته است، قانون‌گذار ایران اساس پیشگیری یا مبارزه با پول‌شویی را برخاسته از قلمرو حقوق مالی داخلی در ایران دانسته و کمتر بر جریان پول‌شویی و امکان آن در نظام تجارت خارجی و داد و ستد بین‌المللی پرداخته است. به همین دلیل، سازوکار مشخصی در خصوص نحوه عملکرد شرکت‌های خارجی با مسئولیت محدود^۱ در حقوق ایران پیش‌بینی نشده است. این در حالی است که در سال‌های گذشته، شرکت‌های با مسئولیت محدود می‌توانستند به‌طور ناشناس توسط افراد به‌عنوان یک شرکت پوسته برای محافظت از دارایی‌های شخصی مالکان و تکمیل تراکنش‌هایی مانند نقل و انتقالات بین‌المللی تأسیس شوند (Azrilyant, 2021). نقل و انتقالات سیستمی بین‌المللی، امکان جابه‌جایی میلیاردها دلار وجوه غیرقانونی را فراهم می‌نمایند؛ بنابراین، ایجاد یک حساب بانکی فراملی در قالب شرکت با مسئولیت محدود موسوم به LLC، به‌طور ناشناس امکان مناسبی جهت لایه‌چینی منافع حاصل از جرم را برای مجرمان فراهم می‌آورد (Singh, 2018). ایجاد شرکت‌های با مسئولیت محدود نسبت به ایجاد انواع دیگر شرکت‌ها ساده‌تر است و در آن سود و زیان شرکت به مالک منتقل می‌شود. به همین سبب، از طیف گسترده‌ای از مالیات‌های دولتی معاف خواهد بود.

ماده ۲ قانون مبارزه با پول‌شویی ایران، مصادیق رفتار جرم پول‌شویی را طی سه بند به شرح ذیل بیان می‌دارد:

۱. تحصیل، تملک، نگهداری و استفاده کردن.
۲. تبدیل، مبادله، انتقال و کمک کردن.
۳. اخفاء، پنهان و کتمان کردن.

1. limited liability company

۲-۳- اعمال اصل شفافیت متقابل

سرمایه‌گذاری خارجی، یکی از زمینه‌های مهمی است که احتمال بزه پول‌شویی را افزایش می‌دهد. معمولاً دولت‌ها برای پیشگیری از وقوع پول‌شویی از طریق جذب سرمایه‌گذاری خارجی، اصل شفافیت را مبنای عمل حقوق آن قرار می‌دهند. امروزه، اصل شفافیت به‌عنوان یک مکانیسم پویا و سازنده دربردارنده معیارهایی است که فرآیند تجارت، تولید کالا و خدمات را در کشور میزبان تسهیل نموده، به‌عنوان راهکار عملی جهت پیشگیری از پول‌شویی و فرار مالیاتی قابل اتکا بوده و بقای منافع طرفین رابطه حقوقی مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی را بیش‌ازپیش تضمین می‌نماید. از طرف دیگر، رعایت انصاف و عدالت در همگرایی اقتصادی بین سرمایه‌گذار و سرمایه‌پذیر اقتضا دارد که کلیه مراحل از جمله اخذ پروانه سرمایه‌گذاری و نیز تدوین قرارداد مکتوب سرمایه‌گذاری خارجی مبتنی بر رعایت اصل شفافیت صورت پذیرد. بر اساس اصل شفافیت، اولین اقدام ارائه گزارش مالی طرف سرمایه‌گذار جهت شناسایی منشأ سرمایه است. اگرچه اصل شفافیت، کاربردهای متعددی به‌ویژه در مقابله با پول‌شویی دارد اما خواستگاه اصلی این اصل در حقوق سرمایه‌گذاری بین‌المللی نهفته است. فرم‌های قانونی مربوط به اعمال اصل شفافیت به الگوهای ملی دولت‌ها و نگرش ایشان نسبت به شفافیت در فعالیت‌های اقتصادی بازمی‌گردد. در ادبیات کنونی، حقوق سرمایه‌گذاری خارجی، عمدتاً بحث شفافیت به تعهد دولت میزبان به رعایت این اصل به‌ویژه در قوانین و مقررات و برخورد با سرمایه‌گذاری خارجی اختصاص دارد که تحت عنوان شفافیت در تنظیم^۱ از آن یاد می‌شود و شامل سه مرحله است؛ شفافیت سازمانی^۲، شفافیت در تصمیمات و قانون‌گذاری^۳ و شفافیت در فرآیندها^۴. در نتیجه، این امر تعهدی برای دولت میزبان است که زمینه‌های قانونی و فرآیندی شفاف در موضوعات مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی را ایجاد می‌کند. برعکس آنچه انتظار می‌رود، بایستی شفافیت را بیش از آنکه مربوط به طرف سرمایه‌گذار بدانیم، قائل بر اعمال این اصل از سوی دولت سرمایه‌پذیر باشیم. در بسیاری از موارد ممکن است مشارکت در امر سرمایه‌پذیری اشخاص حقوقی برگرفته از اراده به پول‌شویی و فرار مالیاتی باشد. این برداشت از شفافیت است که سرمایه‌گذار را قادر می‌سازد خود را با سیاست‌های اقتصادی و حقوقی کشور مقصد وفق دهد و پیامدهای اقتصادی فعالیت خود را نیز ارزیابی نماید (Laverde, 2011). اعمال اصل پیشگیری در وقوع خسارت‌های مالی برای طرفین رابطه سرمایه‌گذاری خارجی نیز از این رویکرد تأثیر می‌پذیرد که اعمال قاعده شفافیت می‌تواند از ورود خسارت‌های حقوقی که در بسیاری از موارد بعد معنوی آن از بعد نوعاً مالی آن نیز بیش‌تر و گسترده‌تر است، کمک نماید. در حالت فقدان شفافیت، سرمایه‌گذار نمی‌تواند از قوانین و رویه‌های کشور میزبان در امر پیشگیری و مبارزه با پول‌شویی مطلع شود. به همین جهت، سرمایه‌گذاری او ممکن است در معرض ریسک‌هایی مانند توقیف، اخذ خسارت، ممنوعیت فعالیت و حتی سلب مالکیت قرار گیرد.

در حقوق اقتصادی، اصل شفافیت در راستای آگاه‌سازی سرمایه‌گذار خارجی از موانع، چالش‌ها و ضعف‌های موجود بر سر راه سرمایه‌گذاری در کشور میزبان است و به سرمایه‌گذار این امکان را می‌دهد تا با مطالعه قوانین و مقررات دولت میزبان، تصمیمات لازم برای انجام سرمایه‌گذاری را اتخاذ نماید (Ansari Mahyari, 2018). اصل شفافیت به همین مورد ختم نمی‌شود بلکه امروزه از فرآیند شفافیت و اعمال آن در رویه حل و فصل اختلافات پیرامون سرمایه‌گذاری خارجی و پیشگیری از بزه پول‌شویی به‌عنوان یکی از عناصر قابل استناد یاد می‌شود. در راستای

1. regulatory transparency

2. institutional transparency

3. legislative transparency

4. procedural transparency

5. UNCTAD (1999), Fair and equitable treatment, UNCTAD Series, Vol. III, United Nations Publications, New York and Geneva.

توسعه اصل شفافیت، برخی از اسناد الزام‌آور بین‌المللی و حقوقی، قابل توجه و تأمل هستند. در همین راستا، کنوانسیون جلوگیری از تأمین مالی تروریسم ملل متحد^۱، علاوه بر مقررات کیفری در خصوص مجازات جرائمی که موضوع اصلی آن سند است، دولت‌ها را در قالب ماده ۱۸ ملزم می‌نماید که اقدام به اتخاذ تدابیر متنوعی به منظور پیشگیری و ممانعت از تأمین مالی فعالیت‌ها یا گروه‌های تروریستی نمایند. از مهم‌ترین این اقدامات، بالا بردن شفافیت در مبادلات مالی خود و نظارت بهتر بر مبادلات و گردش‌های مالی است (Klein, 2009). به علاوه، در این زمینه می‌توان به کنوانسیون مبارزه با ارتشاء مقامات دولتی خارجی در مبادلات تجاری بین‌المللی به عنوان یکی از مهم‌ترین اسناد بین‌المللی اقتصادی اشاره کرد که چارچوب حقوقی الزام‌آوری را جهت رعایت شفافیت در مبادلات تجاری بین‌المللی ایجاد می‌کند (Turnes, 2015). گروه ویژه اقدام مالی در راستای اهداف مبارزه با فساد و تأمین مالی تروریسم، پیش‌آهنگ مقرراتی در لزوم شفافیت برای سرمایه‌گذاران محسوب می‌گردد. این نهاد در توصیه‌نامه‌های بین‌المللی خود تأکید دارد که: کشورها بایستی اقدامات لازم را جهت پیشگیری از سوءاستفاده از اشخاص حقوقی به منظور فرآیند پول‌شویی یا تأمین مالی تروریسم مبذول دارند. همچنین، دولت‌ها بایستی اقداماتی را به منظور تسهیل دسترسی به اطلاعات مربوط به مالکیت و مدیریت اشخاص حقوقی، مدنظر قرار دهند^۲.

۴- رفتار بزه‌کار در پول‌شویی از منظر حقوق ایران و ایالات متحده آمریکا

جرم پول‌شویی شامل مجموعه‌ای از اقدامات است که از جمله اولین رفتار در آن عبارت است از تبدیل یا انتقال دارایی، سپس پنهان کردن حقیقت، ماهیت، منبع، موقعیت، حرکت، حقوق و مالکیت دارایی و بعد از آن، تملک، مالکیت یا استفاده از آن و درنهایت، مشارکت، ارتباط یا توطئه برای ارتکاب جرم، معاونت، تسهیل و مشاوره در آن (Kelly, 2006, p. 2)، شناسایی رفتار بزه‌کار در جرم پول‌شویی حائز اهمیت است زیرا مجموعه اقدامات و مراحل وقوع بزه پول‌شویی در یک رابطه طولی قرار داشته و تقدم و تأخر هر یک از مراحل در فرآیند شناسایی و پی بردن به اراده وقوع جرم حائز اهمیت خواهد بود. از این رو، اگر توالی امر در بزه پول‌شویی در رفتار مرتکب انعکاس نیافته باشد، احتمال وقوع بزه از سوی وی به حداقل خواهد رسید و برعکس، چنانچه مراحل بزه قابل شناسایی و اثبات قرار گیرد، بزه پول‌شویی جدی‌تر قابل ارزیابی خواهد بود. بر این اساس، منظور از رفتار بزه‌کار در جرم پول‌شویی، رعایت سلسله‌مراحل وقوع جرم بوده که این امر در مرحله تحقیقات و ارزیابی قابل شناسایی است. با این حال، از نظر مادی، پول‌شویی جرمی مستمر، درازمدت و گروهی است که به‌طور معمول در مقیاس بزرگ انجام می‌گیرد. در ارتباط با مسئله رفتار مرتکب لازم است بین دو قلمرو تمایز قائل گردید؛ اول آنکه رفتار مرتکب، هم شامل اشخاص حقیقی عادی می‌شود و هم شامل رفتار اشخاص حقیقی که در سمت‌های اداری و مشاغل گوناگون اعم از دولتی و یا خصوصی مرتکب آن رفتار می‌شوند. دوم آنکه رفتار مرتکب، هم شامل رفتار افراد حقیقی خواهد بود و هم شامل رفتار اشخاص حقوقی. از این رو، نمی‌توان رفتار مرتکب بزه پول‌شویی را متمرکز بر نوعی خاص قرار داد. یک تفاوت اساسی در بحث این ارتباط بین رویکرد حقوقی ایالات متحده آمریکا و حقوق ایران در امر بزه پول‌شویی وجود دارد که در ادامه به بررسی آن خواهیم پرداخت.

از منظر حقوق ایالات متحده آمریکا، عنصر مادی و اساسی در رفتار مرتکب مربوط به «تراکنش غیرمعمول» است؛ بنابراین، رفتار مرتکب بزه اعم از آنکه شخص حقیقی باشد یا حقوقی و یا آنکه در قالب شخص حقیقی عادی یا کارمند اداری صورت پذیرد، زمانی اقدامی نوعاً مجرمانه محسوب می‌گردد که رفتار بزه‌کار در قالب تراکنش

1. International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism, Adopted by the General Assembly of the United Nations in resolution 54/109 of 9 December 1999.

2. FATF (2012-2019), International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF, Paris, France, para. 24.

غیرمعمول قابل شناسایی باشد. به همین دلیل، قاضی در نظام حقوقی ایالات متحده، ابتدا تراکنش‌های متهم را مورد ارزیابی قرار می‌دهد و بی‌آنکه این تراکنش‌ها را از منظر قانونی بسنجد، این نکته را ارزیابی می‌نماید که آیا اساساً تراکنش یا تراکنش‌های موضوع اتهام با حجم درآمد، کارکرد و جایگاه اجتماعی و کاری متهم انطباق دارد یا خیر؟ شیوه‌های پول‌شویی که از سوی مجرمین اتخاذ می‌شود، با توجه به نوع جرم، ارزش مال، امکانات مجرم، سیستم اقتصادی و قوانین و مقررات کشوری که در آنجا پول تطهیر می‌شود و نظایر این‌ها، متنوع و متفاوت است. از مهم‌ترین و معمولی‌ترین روش‌های پول‌شویی این است که پول‌شویان برای کاهش جلب‌توجه مجریان قانون به عملیات پول‌شویی، مقادیر زیاد پول نقد را به مقادیر کوچک تبدیل نموده و یا به‌طور مستقیم در بانک سرمایه‌گذاری کرده و یا با آن ابزارهای مالی چون چک، سفته و غیره خریده و در مکان‌های دیگر سپرده‌گذاری می‌کنند (اسعدی، ۱۳۸۲، ص ۲۲).

بر اساس رویکرد حقوقی ایالات متحده آمریکا، معمولاً تراکنش‌های غیرمعمول در موارد زیر صورت می‌پذیرد:

- اول: پول‌شویی با استفاده از معاملات نقدی
  - دوم: پول‌شویی با استفاده از حساب‌های بانکی متعدد
  - سوم: پول‌شویی از طریق مبادلات مربوط به سرمایه‌گذاری
- با توجه به رویکرد ایالات متحده در خصوص زمینه‌هایی که می‌توانند به وقوع بزه پول‌شویی کمک نمایند، قوانین و مقررات، مؤسسات مالی را مکلف می‌نماید که سوابق هویتی آن دسته از مشتریانی را که اسناد پولی به‌ویژه چک مسافرتی، حواله و غیره، با مبالغی بین سه تا ده هزار دلار خریداری می‌کنند، به مدت پنج سال نگهداری نمایند. این قانون، بانک‌ها و مؤسسات مالی را ملزم به ارائه پنج نوع گزارش می‌کند:
- اول: فرم گزارش معاملات نقدی، گزارش‌های فوق‌ناظر بر هرگونه سپرده‌گذاری، واریز و برداشت، چرخه ارز و سایر پرداخت‌ها یا انتقال به مؤسسه مالی یا از مؤسسه مالی، بیش از مبلغ ده هزار دلار یا آن دسته از معاملات مرتبطی که به دفعات یا به نمایندگی برای یک شخص صورت گرفته و مجموع این معاملات بیش از ده هزار دلار باشد.
  - دوم: فرم گمرکی در مورد نقل و انتقال فیزیکی یا توسط پست یا حمل به‌وسیله کشتی در صورتی که معامله انجام‌شده به یک‌باره یا به دفعات بیش از ده هزار دلار باشد.
  - سوم: فرم وزارت خزانه‌داری برای اشخاص و مؤسسات مالی که در یک یا چند بانک در کشورهای خارجی دارای حساب هستند.
  - چهارم: بانک‌ها باید فرم گزارش عملیات مشکوک را نیز تکمیل کنند.
  - پنجم: فرم مخصوص مشتری‌هایی که از تکمیل گزارش معاملات نقدی معاف هستند (عسگری و عباس‌پور ایکدر، ۱۴۰۱، ص ۱۳).

یکی دیگر از مهم‌ترین بسترهای مربوط به وقوع رفتار مبتنی بر تراکنش غیرمعمول در نظام حقوق ایالات متحده آمریکا بر اساس روابط تجاری ارزیابی می‌گردد. پول‌شویی مبتنی بر تجارت، یک نمونه استفاده از یک تجارت برای پنهان کردن دارایی‌ها یا انتقال پول از طریق تجارت است. پول‌شویی مبتنی بر تجارت، وجوه به‌دست‌آمده غیرقانونی را «از طریق معاملات تجاری مشروع» پنهان می‌کند.^۱ از آنجاکه تراکنش‌های تجاری می‌تواند شامل کالاها، محصولات یا خدمات باشد و در سراسر جهان انجام گردد، مشخص شده است که پول‌شویی مبتنی بر تجارت کنترل‌نشده باعث تخمین بیش از حد مقدار پولی شده است که هر سال تطهیر و پنهان می‌شود. بر اساس مطالعه‌ای که توسط «Global

1. Trade-Based money laundering: A global challenge, 2023, para. 3.

Financial Integrity» انجام شد و به بررسی موارد شناخته‌شده پول‌شویی مبتنی بر تجارت بین سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۱ پرداخته است، ۶۰ میلیارد دلار به‌عنوان وجوه پول‌شویی شناسایی شد. در این رابطه، مهم‌ترین زمینه‌های مربوط به غیرمعمول بودن تراکنش‌ها عبارت‌اند از بیش‌ازحد و یا کم فاکتور کردن کالاها، ارائه نادرست کالاهای در حال حمل، فاکتورهای متعدد برای یک نوع کالا، ارسال بیش‌ازحد و یا کمتر اعلام کردن ارسال محموله‌ها و استفاده از سیستم‌های انتقال ارزش اطلاعات. بدین ترتیب، همه روش‌های بالقوه برای پنهان کردن پول ارزیابی شده‌اند.^۱

در نظام حقوقی ایران در مورد بزه پول‌شویی، قصد ارتکاب جرم به‌طور واضح و صریح بیان نشده است و یا به‌صورت خفیف می‌توان آن را مورد ارزیابی قرار داد. مقنن در مورد تبدیل، مبادله و جابه‌جایی منافع حاصل از امری غیرقانونی، علاوه بر علم و اطلاع از نامشروع بودن منشأ منافع مزبور، قصد مرتکب نسبت به «پنهان‌سازی» منشأ غیرقانونی منافع را نیز لازم دانسته است؛ بنابراین، اگرچه قانون‌گذار ایران قصد و سوءنیت عام را به‌طور صریح لازم ندانسته اما می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که «قصد خاص» را مبنای وقوع بزه پول‌شویی ارزیابی نموده است. با این حال، مرتکب جرم علاوه بر اینکه باید از منشأ غیرقانونی و مجرمانه عایدات و دارایی‌های مجرمانه خبر داشته باشد، در عمل نیز باید موفق به اخفاء، پنهان یا کتمان کردن ماهیت واقعی و منشأ آن‌ها نیز بشود. این معنی در ماهیت این عبارت مستتر است: توضیح آنکه در عمل، اخفاء، پنهان یا کتمان کردن باید اتفاق بیفتد و صرف داشتن چنین قصد و انگیزه‌ای کافی نیست (ساک، ۱۳۸۹، ص ۸۷).

عدم تأکید قانون‌گذار به سوءنیت عام، نشان‌دهنده آن است که نظام حقوقی این کشور برای رفتار بزه‌کار در امر وقوع پول‌شویی با توجه به آنکه عنصر معنوی را لحاظ نکرده است، برای جرم پول‌شویی قائل به تئوری «مسئولیت محض» است. آنچه که تئوری مزبور را تکمیل می‌سازد، تأکید بر سوءنیت خاص در امر «پنهان‌سازی» منشأ مال نامشروع است. از این رو، قصد یا سوءنیت خاص در امر رفتار نوعاً بزه‌کارانه در امر پول‌شویی معتبر نبوده و صرفاً نقض قوانین موجبات مسئولیت کیفری را به بار خواهد آورد. البته در اینجا لازم است به این نکته اشاره نمایم که انجام مصادیق عنصر مادی جرم پول‌شویی به‌صورت ارادی و آگاهانه برای تحقق این جرم کافی نیست و علاوه بر آن، مرتکب جرم باید علم و اطلاع داشته باشد که این اعمال را در مورد اموال و عایدات حاصل از جرم انجام دهد (خوئینی، ۱۳۹۶، ص ۱۲۴).

۱-۴- تفاوت مادی بین نظام حقوقی ایران و ایالات متحده آمریکا در بزه پول‌شویی

با توجه به نکات مطروحه تا بدین جا، تفاوت میان نظام حقوقی ایران و ایالات متحده آمریکا در قبال بزه پول‌شویی را می‌توان در موارد زیر مورد اشاره و تحلیل قرار داد:

الف- نظام حقوقی ایران، قلمرو اجرایی قوانین و مقررات مربوط به مبارزه و پیشگیری از وقوع بزه پول‌شویی را در محدوده حاکمیت ملی خود لحاظ نموده است و اساساً برای پول‌شویی در عرضه تجارت بین‌الملل، به غیر از الزام به رعایت اصل شفافیت در امر سرمایه‌پذیری خارجی، رویکرد دیگری را مبنای عمل قرار نمی‌دهد اما ایالات متحده آمریکا به دلیل تکیه بر تئوری اقتصاد بازار آزاد و تجارت بین‌الملل، علاوه بر تعیین چهارچوب پیش‌دارنده در بزه پول‌شویی در مراودات اقتصادی داخلی، با الحاق بر نهادهای حقوقی بین‌المللی مانند گروه ویژه اقدام مالی، بر مکانیسم‌های پیش‌دارنده بین‌المللی نیز تکیه نموده است.

ب- نظام حقوقی ایران، عملاً قصد (به معنای عام) در ارتکاب به جرم پول‌شویی را مبنا قرار نداده است اما نظام حقوق ایالات متحده آمریکا در تبصره ۲ از ماده ۱، به‌طور دقیق قصد ارتکاب به عمل یا رفتار منتهی به پول‌شویی را

1. Trade-Based money laundering: A global challenge, 2023.

مبنا قرار داده است؛ بنابراین، نظام حقوقی ایران قصد خاص را در جرائم منشأ معتبر دانسته و عملاً قاضی در این نظام حقوقی از قصد وقوع جرم منشأ به صحت اتهام پول‌شویی نائل می‌آید.

ج- در نظام حقوقی ایالات متحده آمریکا، مجازات مربوط به عملیات پول‌شویی یا قصد به آن بسیار سنگین و سخت گیرانه پیش‌بینی گردیده است به نحوی که در تبصره ۲ از بخش ۱ قانون این کشور، حتی برای اجتناب از عدم ارائه تراکنش‌های مالی فرد مرتکب، مجازات سنگینی شامل حبس تا ۲۰ سال در نظر گرفته شده است اما در حقوق ایران از نوع پرداخت و دریافتی یاد شده اما مجازات مشخصی برای آن شناسایی نشده است.

د- دیگر تفاوت مادی و عینی اساسی در قبال نظام حقوقی ایران و ایالات متحده آمریکا در قبال بزه پول‌شویی، تفسیری است که هر یک از این دو نظام حقوقی از بزه پول‌شویی به عمل آورده‌اند. نظام حقوقی ایران، قائل به تفسیر مضیق از جرم پول‌شویی است به نحوی که این نظام حقوقی، تنها مصادیقی همچون قاچاق کالا و ارز، مواد مخدر، قاچاق انسان و انواع معاملات را مورد اشاره قرار داده اما در قانون آمریکا، تفسیر موسعی از جرم پول‌شویی صورت پذیرفته است و مواد قانونی بسیاری، جرائم مختلف را که شخص توسط آن رفتارها مرتکب جرم پول‌شویی می‌شود، در قانون لحاظ نموده و گستره آن را توسعه داده است.

نتیجه‌گیری

با توجه به مباحث مطروحه در پژوهش حاضر، می‌توان مبانی حقوقی در خصوص بزه پول‌شویی در حقوق ایران را بیش از آنکه برگرفته از مبانی بزه‌شناسی کیفری دانست، برگرفته از قلمرو مکانی حقوق مالی و اقتصادی در نظر گرفت. به همین دلیل، بزه پول‌شویی در حقوق ایران در مقایسه‌ای تطبیقی با نظام حقوق کیفری در ایالات متحده آمریکا، تفاوت‌های قابل توجهی را نشان می‌دهد. مهم‌ترین خصوصیت بزه پول‌شویی بر اساس قواعد مندرج در حقوق ایالات متحده آمریکا بر امر «تراکنش غیر معمول» استوار گردیده اما در حقوق ایران، ابزاری برای سنجش بزه ارتكابی در قلمرو پول‌شویی پیش‌بینی نشده است. به همین دلیل، قانون‌گذار ایران بر جرم منشأ در امر پول‌شویی بیش‌تر تکیه نموده است. از این رو، رفتار بزه کار، نقش بسیار مهمی را در امر تشخیص جرم پول‌شویی در نظام حقوقی ایالات متحده آمریکا ایفا می‌نماید در حالی که در نظام حقوقی ایران، صرف وقوع جرم منشأ و اقدام به پنهان نمودن آن، راه را برای واقع دانستن بزه پول‌شویی توسط قاضی هموار می‌نماید. از طرف دیگر، بزه پول‌شویی در حقوق آمریکا به دلیل بین‌المللی بودن تجارت و امر اقتصادی یک امر فراحاکمیتی است. به همین دلیل، دولت ایالات متحده بر نظم پیش‌دارنده بین‌المللی تأکید ویژه داشته و در صدد حمایت و تقویت نهادهای نظارتی، مالی و اقتصادی بین‌المللی است در حالی که حقوق ایران، بزه پول‌شویی را در قلمرو حاکمیت ملی این کشور واقع دانسته و تنها بر اصل «شفافیت» در امر سرمایه‌گذاری خارجی در پیشگیری از پول‌شویی مبادرت ورزیده است؛ بنابراین، نظام حقوقی دو کشور با ساختاری نسبتاً متفاوت و دیدگاهی محافظه‌کارانه به امر مبارزه با پول‌شویی پرداخته‌اند. پیشنهاد این پژوهش بر امر مطالعه تطبیقی نسبت به زمینه‌های اقتصادی نوین در ارتباط با بزه پول‌شویی مانند پول‌شویی از طریق ارزهای دیجیتال، پول‌شویی و نظام حقوقی بلاک‌چین و پول‌شویی از طریق مالکیت معنوی در آثار هنری بوده و معرفی کارآمدترین راهکارهای پیش‌دارنده از وقوع بزه پول‌شویی را یک ضرورت مهم ارزیابی می‌نماید.

منابع

- اردبیلی، محمدعلی. (۱۳۸۴). *حقوق جزای عمومی* (چاپ هفتم، جلد ۱). تهران: میزان.
- اسعدی، سیدحسین. (۱۳۸۲). نقش فرآیند پول‌شویی و مصادره اموال در روند قاچاق مواد مخدر. مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات همایش بین‌المللی مبارزه با پول‌شویی.
- باقرزاده، احد. (۱۳۸۳). *جرائم اقتصادی و پول‌شویی*. تهران: انتشارات مجد.
- باقرزاده، احمد. (۱۳۸۸). پول‌شویی در حقوق ایران و انگلستان و اسناد بین‌المللی (چاپ دوم). تهران: میزان.
- بهرام چوبین، فرناش. (۱۳۹۰). نگاهی کوتاه به جرم پول‌شویی. ماهنامه دادرسی، (۸۷)، ۴۲-۴۷.
- خسروی، عبدالحمید. (۱۳۹۲). پول‌شویی و راهکارهای مبارزه با آن. *اقتصاد اسلامی*، ۵(۱۷)، ۱۷۲-۱۷۸.
- خوئینی، غفور، مسجدرایی، حمید، و کبیری، سهیل. (۱۳۹۶). درنگی در جرم‌انگاری پول‌شویی. *مطالعات فقه و حقوق اسلامی*، ۹(۱۷)، ۱۰۵-۱۳۰.
- شریفی لرستانی، اسماعیل. (۱۳۸۶). *پول‌شویی از منظر حقوق جزای داخلی و بین‌المللی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- شفیعی، سعیده، و صبوری دیلمی، محمدحسن. (۱۳۸۸). بررسی شیوه‌های مبارزه با پدیده پول‌شویی با تأکید بر راهکارهای مالیاتی. *فصلنامه پژوهشنامه مالیات*، ۱۷(۵)، ۱۳۷-۱۶۹.
- عسگری، نرگس، و عباس‌پور ایکدر، نازنین. (۱۴۰۱). بررسی تطبیقی پول‌شویی در قانون ایران و آمریکا. *مجله بین‌المللی پژوهش ملل*، ۷(۷۵)، ۷۸-۵۷.
- گرایلی، محمدباقر. (۱۳۸۹). *پول‌شویی از منظر فقه و حقوق موضوعه*. مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی استان قدس رضوی.
- گودرزی بروجردی، محمدرضا، و مقدادی، لیلا. (۱۳۸۶). *قانون مجازات فرانسه*. تهران: انتشارات سلسیل.
- میردهقان، سید عباس. (۱۳۹۵). *زمینه‌های ایجاد و گسترش پول‌شویی در اقتصاد ایران*. تهران: مجد.
- میرمحمدصادقی، حسین. (۱۳۷۷). *شنست‌وشوی اموال کثیف ناشی از جرم (مجموعه مقالات حقوق جزای بین‌الملل)*. تهران: نشر میزان.
- Albrecht, W. S., Albrecht, C. O., Albrecht, C. C., & Zimbelman, M. F. (2019). *Fraud examination* (6th ed.). Cengage Learning, Inc.
- Ansari Mahyari, A., & Raisi, L. (2018). International Standards of Foreign Investment Protection. *Encyclopedia of Economic Law Journal*, 25(14), 47-88.
- Azrilyant, J. (2021). Shell game: How the corporate transparency act aims to end the illicit use of shell companies, where it fails, and what to do about it. *Public Contract Law Journal*, 51(1), 1-27.
- Jin, M., & Wang, Z. (2021, April). Research on the Relationships Between FATF Assessment Effectiveness, Compliance and Money Laundering Risk. In *2021 International Conference on Computer, Blockchain and Financial Development (CBFD)* (pp. 533-536). IEEE.
- Klein, P. (2009). International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism. *United Nations Audiovisual Library of International Law*, 1-5.
- Lagerwaard, P., & de Goede, M. (2023). In trust we share: The politics of financial intelligence sharing. *Economy and Society*, 52(2), 202-226.
- Laverde, S. D. (2011). Analysis of the principle of transparency with special reference to its implications for the procedure of international investment arbitration. *Criterio Jurídico*, 11(1), 105-134.
- Lopez-de-Silanes, F., McCahery, J. A., & Pudschedl, P. C. (2023). Corporate Governance and value preservation: The effect of the FinCEN leak on banks. *Law & Contemp. Probs.*, 85, 247.
- Pogach, S. R. (2016). *Common issues and problems in BSA enforcement actions*. National Association of Federally-Insured Credit Unions. <https://www.nafcu.org/compliance-blog/common-issues-and-problems-bsa-enforcement-actions>
- Šarkauskaitė, Ž. (2023). What is integration in money laundering? *Swiss Money*.
- Seagrave, S. (1995). *Lords of the rim: the invisible empire of the overseas Chinese*. Bantam. New York.
- Singh, P. (2018). LLC, limited liability companies as shell companies for money laundering.

Tretina, K., & Curry, B. (2022). *9 types of investment assets*. Forbes.

Turnes, P. B., & Ernst, R. (2015). A framework for transparency in international trade. *Investigaciones Europeas de Dirección y Economía de la Empresa*, 21(1), 1-8.

